



Projekt „Razem Blisko Krakowa – zintegrowany rozwój podkrakowskiego obszaru funkcjonalnego” korzysta z dofinansowania funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych

w ramach projektu „Razem Blisko Krakowa – zintegrowany rozwój podkrakowskiego obszaru funkcjonalnego”.

**razem
blisko Krakowa**
zintegrowany rozwój
podkrakowskiego obszaru funkcjonalnego



Czernichów



Mogilany



Lisko



Skawina



Świętniki Górne

Kraków, czerwiec 2015

Procedura dialogu i konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego „Blisko Krakowa”

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji
w Krakowie



MISTIA NA SZLAKU

Spis treści

WPROWADZENIE	3
ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH PROWADZENIA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	7
ANALIZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH PROWADZENIA KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA TERENIE OBSZARU FUNKCJONALNEGO	13
BADANIE PREFERENCJI I POTRZEB MIESZKAŃCÓW OBSZARU FUNKCJONALNEGO W ZAKRESIE PARTYCYPACJI	23
PROCEDURA DIALOGU I KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	26
ZAŁĄCZNIK NR 1 – SPRAWOZDANIE Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH PROCEDURY	36

Wprowadzenie

Procedura dialogu i konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego stanowi rezultat projektu „Razem Blisko Krakowa – zintegrowany rozwój podkrakowskiego obszaru funkcjonalnego”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”, w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014. Istotę programu stanowi promowanie partnerskiego, wspólnego rozwiązywania problemów na danym obszarze, realizowanego poprzez nawiązywanie współpracy przez JST, a jednocześnie upowszechnianie funkcjonalnego podejścia do polityki regionalnej na szczeblu lokalnym i zintegrowanej polityki planowania przestrzennego zmierzającej do zrównoważonego rozwoju danego obszaru.

Przedmiotem współpracy Lidera (gmina Skawina) i Partnerów projektu, tj. powiatu krakowskiego, gminy Czernichów, gminy Liszki, gminy Mogilany, gminy Świątniki Górne, Lokalnej Grupy Działania „Blisko Krakowa”, Galicyjskiej Izby Gospodarczej, Podkrakowskiej Izby Gospodarczej, Uniwersytetu Rolniczego im. H. Kołłątaja w Krakowie, przy wsparciu FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, jest partnerskie zarządzanie obszarem funkcjonalnym „Blisko Krakowa” i realizowanie zadań w drodze identyfikacji i rozwiązywania wspólnych problemów oraz kreowania wyzwań na drodze do rozwoju.

Jednym z fundamentalnych założeń współpracy jest partycypacja społeczna, rozumiana jako aktywny udział mieszkańców w istotnych dla wspólnoty sprawach, poprzez włączanie ich w proces powstawania różnego rodzaju dokumentów planistycznych i strategicznych, podejmowania kluczowych decyzji i rozwiązywania problemów społecznych na obszarze funkcjonalnym. W ramach projektu przewidziano różnorodne działania aktywizujące mieszkańców, partnerów społecznych i gospodarczych, w szczególności wszystkie dokumenty strategiczne powstają w oparciu o metodę partycypacyjno-ekspercką, promowaną przez instytucje Unii Europejskiej. Dzięki zastosowaniu takiej metody, gwarantującej szeroki udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji, możliwość wpływania przez mieszkańców na planowane działania oraz wysoki poziom konsultacji społecznych, generowana jest nowa jakość współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej na terenie całego obszaru funkcjonalnego.

Zasadniczym produktem, który powstał w ramach projektu, była Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego „Blisko Krakowa”. Strategia jest dokumentem planistycznym wyznaczającym najważniejsze obszary, cele, kierunki rozwoju i zadania, a także metody weryfikacji osiągniętych rezultatów polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni obszaru funkcjonalnego, tworzonego przez pięć gmin powiatu krakowskiego: Czernichów, Liszki, Mogilany, Skawinę, Świątniki Górne. Strategia stanowi narzędzie wspierania pozytywnych zmian społeczno-gospodarczych w całej przestrzeni obszaru funkcjonalnego oraz niwelowania barier rozwojowych.

Uszczegółowieniem wspomnianej Strategii stał się Zintegrowany Program Aktywizacji i Partycypacji Społecznej na terenie obszaru funkcjonalnego, zawierający szereg rekomendacji i wytycznych, które mają wspierać rozwój społeczeństwa obywatelskiego, jak również pomagać w uruchamianiu różnorodnych mechanizmów partycypacyjnych. Jego realizacja wymaga ścisłej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, tworzącymi obszar funkcjonalny, a także z partnerami społecznymi i między poszczególnymi organizacjami.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych, stanowiąca praktyczne narzędzie współpracy, wykorzystuje efekty prac nad Zintegrowanym Programem Aktywizacji i Partycypacji Społecznej na terenie obszaru funkcjonalnego. Jej implementacja do systemów zarządzania JST pozwoli na identyfikowanie opinii mieszkańców obszaru funkcjonalnego w sprawach ważnych dla całej wspólnoty samorządowej. Prowadzenie konsultacji społecznych zgodnie z procedurą będzie sprzyjać podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe w duchu akceptacji społecznej. Opinie przekazywane przez mieszkańców w toku konsultacji społecznych pomogą władzom samorządowym wdrażać najlepsze możliwe rozwiązania, cieszące się poparciem większości zainteresowanych. Procedura dialogu i konsultacji społecznych pełni również rolę instrumentu informacyjnego. Dzięki procesom realizowanym według procedury, mieszkańcy uzyskują informację na temat planów i decyzji rozważanych przez władze samorządowe. Taka konstrukcja debaty publicznej wpływa pozytywnie na edukację społeczności lokalnej oraz zachęca mieszkańców do aktywności w zakresie zainteresowania się sprawami wspólnoty samorządowej.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych jest jednym z najważniejszych (obok wyborów samorządowych) procesem, w wyniku którego mieszkańcy mogą wpływać na decyzje władz lokalnych i angażować się w życie publiczne swojej społeczności. Konsultacje pozwalają wzmacniać

współpracę władz samorządowych z mieszkańcami i reprezentującymi ich organizacjami pozarządowymi. Możliwość przeprowadzenia konsultacji wprost wynika z art. 5a Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Art. 5a ust. 2 tejże ustawy stanowi, że zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami gminy określa uchwała rady gminy.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych oraz wdrożenie jej do systemów zarządzania JST na terenie obszaru funkcjonalnego realizuje szereg celów zapisanych w Zintegrowanym Programie Aktywizacji i Partycypacji Społecznej na terenie obszaru funkcjonalnego:

- wzmocnienie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji lokalnych,
- usprawnienie i upowszechnienie procesu konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego,
- umożliwienie wpływu partnerów społecznych i gospodarczych na działania realizowane przez władze lokalne,
- zwiększenie poziomu wieloszczeblowego zarządzania rozwojem obszaru funkcjonalnego (zaangażowanie różnorodnych partnerów),
- kreowanie aktywności obywatelskiej i liderów lokalnych,
- rozwój współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, w tym poprzez innowacyjne narzędzia służące pogłębieniu współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej.

Wśród praktycznych rezultatów wymienić należy ponadto:

- wdrożenie nowoczesnych i spójnych narzędzi zasięgania opinii mieszkańców obszaru funkcjonalnego w sprawach dla nich istotnych,
- zwiększenie poziomu wiedzy władz samorządowych w zakresie społecznych uwarunkowań, przewidywanych skutków i społecznego odbioru podejmowanych decyzji,
- umożliwienie sprawnego zbierania opinii mieszkańców oraz wypracowywania lepszych rozwiązań - bardziej użytecznych z punktu widzenia mieszkańców i przez nich akceptowanych,
- wdrożenie jednolitych narzędzi informowania mieszkańców o planowanych decyzjach i ich szczegółach - jako ważny instrument edukacji publicznej i zachęcania mieszkańców do zainteresowania się sprawami swojej społeczności, ale również spajający systemy zarządzania w gminach tworzących obszar funkcjonalny,

- wdrożenie instrumentów, dzięki którym obywatele mogą wpływać na decyzje publiczne i angażować się w życie publiczne swojej społeczności,
- wzmocnienie współpracy władz samorządowych z mieszkańcami i reprezentującymi ich organizacjami pozarządowymi.

Metodologia, przebieg i zakres prac nad Procedurą dialogu i konsultacji społecznych

Procedura dialogu i konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego powstała przy wykorzystaniu metody partycypacyjno-eksperckiej.

Do prac zaangażowani zostali specjaliści (eksperci) ds. zarządzania i planowania strategicznego dla JST i NGO, którzy na podstawie prac warsztatowych z udziałem Konwentu Strategicznego ds. opracowania Zintegrowanego Programu Aktywizacji i Partycypacji Społecznej, opracowali założenia procedury. Zespół ekspertów z ramienia FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji tworzyli: Wojciech Odzimek i Dawid Hoinkis.

Metoda partycypacyjna polegała na wykorzystaniu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji przedstawicieli społeczności lokalnej całego obszaru funkcjonalnego, w tym radnych, lokalnych liderów, przedstawicieli organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, a także pracowników instytucji samorządowych i publicznych, w szczególności urzędów gmin, Starostwa Powiatowego w Krakowie, podległych jednostek we wszystkich dziedzinach strategicznego rozwoju.

Szczegółowe prace związane z opracowaniem procedury obejmowały następujące etapy:

- 1) Analiza ustaw i innych przepisów prawnych obligujących JST do prowadzenia konsultacji społecznych (lub rekomendujących takie rozwiązania);
- 2) Określenie potrzeb w zakresie konsultacji społecznych, form prowadzenia konsultacji, środowisk uczestniczących;
- 3) Zebranie informacji na temat dotychczasowych procesów/praktyk konsultacji społecznych w gminach tworzących obszar funkcjonalny, analiza obecnie stosowanych procedur/praktyk konsultacji społecznych;
- 4) Opracowanie roboczej wersji procedury konsultacji społecznych;
- 5) Konsultacje procedury;
- 6) Opracowanie ostatecznej wersji procedury konsultacji społecznych.

Analiza uwarunkowań zewnętrznych prowadzenia konsultacji społecznych

Prace nad niniejszą Procedurą dialogu i konsultacji społecznych obejmowały m.in. analizę najważniejszych ustaw i innych przepisów prawnych obligujących JST do prowadzenia konsultacji społecznych (lub rekomendujących takie rozwiązania).

Konsultacje są kluczowym sposobem włączania mieszkańców w proces podejmowania decyzji. Służą artykulacji i wymianie poglądów, dialogowi, a w konsekwencji poprawie jakości decyzji i legislacji, mających wpływ na komfort życia, pracy i wypoczynku. Uczestniczenie w konsultacjach jest prawem każdego mieszkańca. Współzrządzenie, udział obywateli w procesie zarządzania sprawami publicznymi przyczynia się do urzeczywistniania dobra wspólnego.

Wśród dokumentów wyższego rzędu, określających lub rekomendujących tendencje i procedury stosowania narzędzi partycypacyjnych, w szczególności prowadzenia konsultacji społecznych, wymienić należy m.in.:

- **Konstytucję RP**, w której zawartych jest kilka zasad ustrojowych, uzasadniających stosowanie konsultacji społecznych, jak np. zasada demokratycznego państwa prawnego (zakłada m.in. bezpośredni udział obywateli w procesach podejmowania decyzji publicznych), zasada dialogu społecznego (państwo powinno opierać się na współdziałaniu władz z partnerami społecznymi), zasada pomocniczości (władza ma wspierać działania jednostek, które ją ustanowiły), zasada społeczeństwa obywatelskiego (wolność zrzeszania się, aktywności i inicjatywności) oraz zaufania obywateli do państwa (jawność i otwartość działań władzy wobec obywatela, dostęp do informacji publicznej, itd.). Art. 4 Konstytucji stanowi, że władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu i to On ją wykonuje - przez przedstawicieli wybieranych w wyborach powszechnych lub bezpośrednio. Ponadto, art. 16 Konstytucji definiuje wspólnotę samorządową jako ogół mieszkańców, a nie wyłącznie instytucje władzy. Artykuły Konstytucji wyznaczają również standardy dostępu do informacji o działaniu organów władzy publicznej.

- **Europejską Kartę Samorządu Lokalnego**, definiującą samorząd terytorialny jako „prawo i rzeczywistą zdolność wspólnot lokalnych do regulowania i zarządzania, w ramach prawa, na ich własną odpowiedzialność i na rzecz ich ludności, istotną częścią spraw publicznych”¹.
- **Strategię Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo**, której jednym z celów jest przejście od administrowania do zarządzania rozwojem we współpracy z obywatelami. Konsultacje służą zwiększaniu efektywności instytucji publicznych oraz poprawie jakości stanowionego prawa. Szersze wykorzystanie mechanizmu konsultacji społecznych, w tym konsultacji on-line, przyczynia się również do rozwoju kapitału społecznego, stanowiącego jedną z najważniejszych współczesnych determinant rozwoju społeczno-gospodarczego.
- **Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**, ukierunkowaną na wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Jednym z czterech celów strategicznych, sformułowanych w dokumencie, pozostaje poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Realizacja tych założeń będzie możliwa dzięki wspieraniu mechanizmów współpracy instytucji publicznych z obywatelami, w tym poprzez wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu obywatelskiego i dialogu społecznego oraz rozwój partnerstwa i innych form współpracy międzysektorowej. Strategia zakłada doskonalenie różnorodnych form współpracy i kontroli społecznej ze szczególnym uwzględnieniem konsultacji społecznych, przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii informacyjnych.
- **Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „Małopolska 2020”**, w której kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie kapitału społecznego uznano za warunek efektywnego zarządzania województwem. Działaniami, służącymi temu celowi, są m.in. kształtowanie, wzmocnienie i promocja aktywności obywatelskiej i partycypacji społecznej mieszkańców regionu (w tym edukacja obywatelska),

¹ Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. (Dz. U. 1994 nr 124 poz. 607).

efektywna współpraca z sektorem pozarządowym oraz konsultacje społeczne.

- **Siedem Zasad Konsultacji**, będących elementem Kodeksu Konsultacji, opracowanego przez ekspertów społecznych i przedstawicieli administracji, opisującego najważniejsze reguły konsultacji i praktyczne wskazówki ich stosowania. Siedem Zasad Konsultacji zostało zarekomendowane w programie „Lepsze regulacje 2015” jako dokument zalecany do stosowania w ministerstwach. To zbiór cech, jakimi powinny charakteryzować się dobre konsultacje społeczne:
 - dobra wiara – podstawą konsultacji winno być partnerskie podejście i otwartość na rzeczywisty dialog (strony słuchają się wzajemnie, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji),
 - powszechność – rozumiana jako możliwość powzięcia informacji i uczestnictwa w konsultacjach przez każdego,
 - przejrzystość – oznaczająca jawność i powszechną dostępność informacji o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji,
 - responsywność – zasada informacji zwrotnej, zgodnie z którą każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, a podsumowanie konsultacji powinno mieć formę publicznie dostępnego dokumentu, obejmującego zestawienie zgłoszonych uwag i opinii wraz z merytorycznym odniesieniem się do nich,
 - koordynacja – sprawnie i efektywnie prowadzony proces konsultacji wymaga gospodarza, odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie, jak organizacyjnie,
 - przewidywalność – czytelność procesu, jasne reguły i plan działań. Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego, aby zapobiec wdrożeniu rozwiązań niespełniających potrzeb i oczekiwań społecznych oraz potencjalnemu konfliktowi,
 - poszanowanie interesu ogólnego – prawo wyrażania partykularnych interesów przez poszczególnych uczestników konsultacji jest wtórne wobec interesu publicznego i dobra ogólnego.

- **Ustawowe ramy konsultacji społecznych:**

- **Ustawa z 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym** (Dz. U. 1990 nr 16 poz. 95), traktująca wprost, że w wypadkach przewidzianych ustawą lub innych sprawach ważnych dla gminy na jej terytorium mogą być przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami gminy. Przepisy przewidują możliwość przeprowadzenia dwóch typów konsultacji – obligatoryjnych i fakultatywnych. Konieczność przeprowadzenia konsultacji zachodzi m.in. w momencie tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia gmin oraz ustalania ich granic, nadania gminie lub miejscowości statusu miasta i ustalenia jego granic, ustalenia lub modyfikacji nazw gmin oraz siedzib władz, a także utworzenia jednostki pomocniczej wraz z nadaniem jej statutu. Poza tym, ustawa wskazuje możliwość tworzenia młodzieżowych rad gminy, które pełnią funkcje konsultacyjne.
- **Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym** (Dz. U. 1998 nr 91 poz. 578), której przepisy, podobnie jak w przypadku samorządu gminnego, przewidują możliwość przeprowadzania konsultacji obligatoryjnych i fakultatywnych. Ponadto, ustawa definiuje tworzony przez starostę organ - komisję bezpieczeństwa i porządku, tworzony przez przedstawicieli różnych sektorów, stanowiący pewną platformą konsultacyjną.
- **Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. 2003 Nr 96 poz. 873), jeden z najważniejszych aktów prawnych, aktywizujących władzę i obywateli do stosowania procedur konsultacyjnych. Ustawa nakłada na samorzady obowiązek konsultowania z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego projektów aktów prawnych, dotyczących celów statutowych tych organizacji, oraz konsultowania z radami działalności pożytku publicznego projektów aktów normatywnych, dotyczących realizacji zadań publicznych. Ustawa wskazuje szereg możliwych finansowych oraz pozafinansowych form współpracy międzysektorowej, w tym tworzenie zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym. Wedle zapisów ustawy, samorzady są ponadto zobligowane do opracowania i konsultacji rocznego programu współpracy z organizacjami

pozarządowymi, działającymi na danym terenie. Fakultatywnie mogą również ustanawiać wieloletnie programy współpracy (po uprzednich konsultacjach).

- **Ustawa z 15 września 2000 r. o referendum lokalnym** (Dz. U. 2000 nr 88 poz. 985), określająca zasady i tryb przeprowadzania referendum lokalnego. Referendum może być przeprowadzane z inicjatywy organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego lub na wniosek mieszkańców. Mieszkańcy mogą decydować, w drodze referendum, o istotnych sprawach dotyczących ich wspólnoty samorządowej. Referendum nie musi mieć przy tym charakteru rozstrzygającego i może być stosowane właśnie jako formuła konsultacji.
- **Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658), traktująca o obowiązku konsultowania strategii i programów rozwoju z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi (a także z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego).
- **Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717), zapisy której przewidują m.in. konsultowanie przez samorząd gminny z mieszkańcami zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Informacja o podjęciu działań dotyczących planowania i zagospodarowywania przestrzennego podawana jest do publicznej wiadomości a mieszkańcy i zainteresowane podmioty mają możliwość składania wniosków i wnoszenia uwag.
- **Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. 2004 nr 99 poz. 1001), regulująca prowadzenie przez władze publiczne polityki rynku pracy we współpracy i na podstawie dialogu z partnerami społecznymi. Współpraca ta odbywa się w szczególności w ramach działalności rad rynku pracy (Rada Rynku Pracy, będąca organem opiniotawczo-doradczym ministra właściwego do spraw pracy w sprawach polityki rynku pracy, wojewódzkie rady rynku pracy, będące organami opiniotawczo-doradczymi marszałka województwa oraz

powiatowe rady rynku pracy wspierające starostę w sprawach polityki rynku pracy), partnerstwa lokalnego oraz uzupełniania i rozszerzania oferty usług publicznych służb zatrudnienia przez partnerów społecznych i agencje zatrudnienia.

- **Ustawa z 25 czerwca 2010 r. o sporcie** (Dz. U. 2010 nr 127 poz. 857), na mocy której w jednostkach samorządu terytorialnego mogą działać rady sportu, powołane przez właściwe organy wykonawcze spośród przedstawicieli organizacji i instytucji realizujących zadania w zakresie kultury fizycznej. Rady mają charakter opiniodawczy m.in. w stosunku do strategii rozwoju dotyczących kultury fizycznej, projektu budżetu w części dotyczącej kultury fizycznej, czy programów rozwoju bazy sportowej.
- **Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227), określająca m.in. zasady i tryb postępowania w sprawach udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie oraz ocen oddziaływania na środowisko, a także zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska. Ustawa reguluje kwestie związane z uczestnictwem społeczeństwa w tworzeniu polityk publicznych dotyczących ochrony środowiska na poziomie wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, w szczególności w odniesieniu do organizacji ekologicznych. Ponadto, reprezentanci tychże organizacji (obok m.in. przedstawicieli nauki, praktyki) wchodzi w skład komisji do spraw ocen oddziaływania na środowisko.
- **Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** (Dz. U. 2001 nr 62 poz. 627), umożliwiająca społeczeństwu udział w opracowywaniu programów ochrony środowiska (na przykład przez wykorzystanie trybu konsultacji).

Analiza uwarunkowań wewnętrznych prowadzenia konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego

Jednym z elementów prac nad niniejszą Procedurą dialogu i konsultacji społecznych było zebranie informacji oraz analiza dotychczas stosowanych w gminach tworzących obszar funkcjonalny procesów/praktyk konsultacji społecznych.

Szczegółowy sposób realizacji konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami działalności pożytku publicznego w poszczególnych gminach normują następujące uchwały:

- UCHWAŁA NR LV/634/10 RADY GMINY CZERNICHÓW z dnia 20 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- UCHWAŁA NR XXXVIII/349/2-10 RADY GMINY MOGILANY z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie szczególnego sposobu konsultacji podejmowanych uchwał w zakresie działalności pożytku publicznego z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- UCHWAŁA NR LIII/521/2010 RADY GMINY LISZKI z dnia 23 września 2010 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji,
- UCHWAŁA NR XLVI/359/2010 RADY MIEJSKIEJ W ŚWIĄTNIKACH GÓRNYCH z dnia 30.09.2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,

- UCHWAŁA Nr XLVI/491/10 RADY MIEJSKIEJ W SKAWINIE z dnia 29 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu przeprowadzania konsultacji społecznych w zakresie projektów programu współpracy oraz aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zasady i tryb prowadzenia konsultacji w gminie Czernichów

Wedle uchwały LV/634/10 Rady Gminy Czernichów z dnia 20 września 2010 r., konsultacje w gminie Czernichów zarządza wójt, określając ich przedmiot formę i termin. Zawiadomienie o prowadzeniu konsultacji podawane jest do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu.

Podmiotami uprawnionymi do udziału w konsultacjach są organizacje pozarządowe, których działalności statutowej dotyczy przedstawiony do konsultacji projekt. Mogą one złożyć w urzędzie wnioski o zawiadamianie ich każdorazowo o prowadzonych konsultacjach, podając zakres swojej działalności statutowej i wskazując sposób zawiadamiania.

Konsultacje odbywać się mogą poprzez:

- przesyłanie przez organizacje na piśmie ich opinii i uwag do projektu oraz propozycji zmian,
- spotkanie dyskusyjne, którego efektem winien być protokół wspólnego stanowiska lub stanowisk odrębnych organizacji pozarządowych.

Konsultacje są ważne bez względu na liczbę organizacji pozarządowych w nich uczestniczących. Mają charakter opiniodawczy i nie są wiążące dla władz samorządowych gminy.

Każdorazowo, zgodnie z uchwałą, efektem konsultacji jest sprawozdanie, zawierające w szczególności informacje o:

- przedmiocie, formie i terminach przeprowadzenia konsultacji,
- organizacjach pozarządowych uczestniczących w konsultacjach,
- zgłoszonych opiniach i uwagach do projektu oraz propozycjach zmian,
- wniesionych w wyniku konsultacji zmianach w projekcie.

Sprawozdanie to wójt przekazuje radzie, a jednocześnie zamieszcza się go niezwłocznie w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu na okres 30 dni.

Zasady i tryb prowadzenia konsultacji w gminie Liszki

Uchwała nr LIII/521/2010 Rady Gminy Liszki definiuje:

- zasady i tryb prowadzenia konsultacji z mieszkańcami gminy Liszki,
- szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Zgodnie z uchwałą, konsultacje z mieszkańcami przeprowadza się w przypadkach przewidzianych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz w innych sprawach ważnych dla gminy.

Przedmiotem konsultacji z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami są projekty aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Konsultacje z organizacjami obejmują ponadto projekty aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji oraz roczny program współpracy z tymi organizacjami, a konsultacje z radami działalności pożytku publicznego dotyczyć mogą projektów aktów normatywnych odnoszących się do sfery zadań publicznych.

Podmiotami uprawnionymi do udziału w konsultacjach są:

- mieszkańcy gminy:
 - wszyscy, jeżeli sprawa dotyczy całej wspólnoty gminnej,
 - mieszkańcy określonej części obszaru gminy, jeżeli sprawa dotyczy jedynie tej części gminy,
 - określona grupa mieszkańców gminy, jeżeli sprawa dotyczy tylko tej grupy mieszkańców,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
- rada pożytku publicznego.

Konsultacje zarządza wójt, określając:

- cel i przedmiot konsultacji,
- czas rozpoczęcia i zakończenia konsultacji,
- zasięg terytorialny konsultacji,
- formę przeprowadzenia konsultacji.

Konsultacje mogą być realizowane z inicjatywy własnej wójta, jak również na podstawie uchwały rady gminy lub na wniosek minimum 100 mieszkańców gminy, posiadających czynne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin. W takim przypadku wniosek o przeprowadzenie konsultacji

powinien określać przedmiot konsultacji, propozycję terminu ich przeprowadzenia i uzasadnienie. Wniosek zgłoszony przez mieszkańców powinien zawierać również listę osób popierających wnioski z podaniem imienia i nazwiska, adresu zamieszkania, numeru ewidencyjnego PESEL i podpis. Czas, w jakim powinien zostać rozpatrzony, wynosi 30 dni od daty jego złożenia.

Informacja o przeprowadzeniu konsultacji podawana jest do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie na tablicach informacyjnych urzędu gminy oraz na stronie internetowej z co najmniej 7-dniowym wyprzedzeniem. Informacja ta obejmuje w szczególności:

- cel i przedmiot konsultacji, czas rozpoczęcia i zakończenia oraz zasięg terytorialny konsultacji, a także formę przeprowadzenia konsultacji,
- określenie sposobu i trybu zgłaszania opinii, uwag i propozycji,
- wskazanie inicjatora przeprowadzenia konsultacji społecznych.

Możliwe formy prowadzenia konsultacji, wskazane w uchwale, obejmują:

- badania ankietowe:
 - opublikowanie formularza ankiety na tablicy ogłoszeń urzędu gminy, na stronie internetowej gminy, rozdysponowanie papierowych formularzy ankiet,
 - formularz ankiety powinien zawierać uzasadnienie prowadzonych konsultacji,
 - ankieta powinna mieć charakter anonimowy;
- sondaże internetowe:
 - opublikowanie na stronie internetowej gminy informacji nt. sprawy objętej konsultacjami wraz z projektem jej rozstrzygnięcia, wraz z jednoczesnym umożliwieniem odpowiadającym wyborowi jednej spośród trzech odpowiedzi (pozytywna, negatywna, brak zdania),
 - rozesłanie pocztą elektroniczną projektu rozstrzygnięcia w sprawie objętej konsultacjami do organizacji pozarządowych,
 - czas trwania konsultacji w formie sondaży internetowych nie może być krótszy niż 14 dni;
- otwarte spotkania konsultacyjne:
 - spotkania zwołuje wójt,
 - jeżeli poddawana konsultacjom sprawa dotyczy wszystkich mieszkańców gminy obligatoryjne jest zwołanie co najmniej jednego otwartego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami

w każdym okręgu wyborczym, utworzonym do wyborów rady gminy,

- informację o zwołaniu otwartego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami wójt przekazuje wszystkim radnym,
- efektem otwartego spotkania konsultacyjnego jest protokół, w którym odnotowuje się zgłoszone wnioski oraz wyniki głosowań, wraz z załączoną listą obecności.

Decyzję, co do formy konsultacji, podejmuje wójt (w zależności od przedmiotu konsultacji). Możliwe jest przy tym łączenie kilku form konsultacji.

Konsultacje z radą działalności pożytku publicznego polegają na wyrażeniu opinii, co do przedłożonego projektu aktu prawa miejscowego lub projektu aktu normatywnego, dotyczącego sfery zadań publicznych. Zgodnie z uchwałą, rada ma 14 dni na wyrażenie swojej opinii i przekazanie jej w formie pisemnej wójtowi. Nieprzedstawienie opinii w tym terminie oznacza rezygnację rady z prawa do jej wyrażenia.

Konsultacje dotyczące programu współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzone są w formie otwartych spotkań przedstawicieli organizacji pozarządowych trzy razy do roku:

- do końca lutego - podsumowanie działalności za rok poprzedni,
- do końca lipca - propozycje zadań na rok następny,
- do końca października - projekt programu współpracy na rok następny.

Zgodnie z uchwałą, wyniki konsultacji publikowane są w prasie lokalnej oraz na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy Liszki w ciągu 30 dni od dnia zakończenia konsultacji. Wójt przedstawia radzie gminy wyniki konsultacji na najbliższej sesji od dnia zakończenia konsultacji.

Konsultacje są ważne bez względu na ilość osób w nich uczestniczących. Wyniki konsultacji nie są wiążące dla władz samorządowych.

Zasady i tryb prowadzenia konsultacji w gminie Mogilany

Wedle uchwały XXXVIII/349/2-10 Rady Gminy Mogilany, procedura konsultacji dotyczy:

- projekt aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
- rocznego lub wieloletniego programu współpracy gminy Mogilany z organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- innych przypadków przewidzianych ustawą.

Konsultacje zarządza wójt, określając:

- przedmiot i formę konsultacji oraz termin rozpoczęcia i zakończenia konsultacji,
- komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Mogilany odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji.

Informację o konsultacjach publikowana jest w Biuletynie Informacji Publicznej i na tablicy ogłoszeń. Zawiera co najmniej cel, formę oraz termin rozpoczęcia i zakończenia konsultacji. Informacja o konsultacjach może być także publikowana w prasie lokalnej lub w formie obwieszczeń.

Podmiotami uprawnionymi do udziału w konsultacjach są organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, prowadzące na terenie gminy Mogilany działalność pożytku publicznego.

Konsultacje mogą mieć formę:

- spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych i innych podmiotów, prowadzących na terenie gminy Mogilany działalność pożytku publicznego, którego efektem jest protokół, opisujący ustalenia poczynione na spotkaniach,
- umieszczenia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej, celem uzyskania opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych podmiotów, prowadzących działalność pożytku publicznego. Wynikiem konsultacji są w tym przypadku opinie i uwagi podmiotów uprawnionych do udziału w konsultacjach złożone na piśmie, bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Z przeprowadzonych konsultacji osoba odpowiedzialna za ich przeprowadzenie sporządza sprawozdanie. Po ich zakończeniu wszelkie protokoły, dokumenty i sprawozdania są przedstawiane wójtowi. Ten przedstawia wyniki radzie w uzasadnieniu do projektów opracowywanych aktów.

Wyniki konsultacji nie są wiążące dla władz gminy. Uznaje się za ważne bez względu na liczbę osób i podmiotów biorących w nich udział.

Zasady i tryb prowadzenia konsultacji w gminie Świątniki Górne

Procedura konsultacji w gminie Świątniki Górne wygląda bardzo podobnie, jak w przypadku gminy Czernichów, a także gminy Mogilany.

Wedle uchwały nr XLVI/359/2010 Rady Miejskiej W Świątnikach Górnych, konsultacje z organizacjami pozarządowymi aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji zarządza burmistrz, określając ich przedmiot, formę i termin oraz komórkę organizacyjną urzędu odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji.

Zarządzenie zamieszcza się wraz z tekstem projektu będącego przedmiotem konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu.

W konsultacjach mogą wziąć udział te organizacje pozarządowe, których działalności statutowej dotyczy przedstawiony do konsultacji projekt. Podobnie, jak w przypadku gminy Czernichów, organizacje mogą złożyć w urzędzie wnioski o zawiadamianie ich każdorazowo o zarządzeniu przez burmistrza konsultacji.

Formy prowadzenia konsultacji uwzględniają:

- pisemne zgłaszanie opinii i uwag do projektu oraz propozycji zmian,
- spotkanie dyskusyjne, zakończone sformułowaniem protokołu.

Konsultacje są ważne bez względu na liczbę organizacji pozarządowych w nich uczestniczących. Mają jedynie charakter opiniodawczy i nie są wiążące dla projektodawcy ani dla rady.

Burmistrz sporządza sprawozdanie z konsultacji, które ma identyczny zakres, jak opisywane w przypadku gminy Czernichów (przedmiot, forma i terminy prowadzenia konsultacji, organizacje uczestniczące, zgłoszone opinie i uwagi oraz propozycje zmian, modyfikacje wprowadzone w projekcie).

Sprawozdanie otrzymuje rada gminy. Poza tym, jest ono zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu na okres 30 dni.

Zasady i tryb prowadzenia konsultacji w gminie Skawina

Zgodnie z uchwałą nr XLVI/491/10 Rady Miejskiej w Skawinie, decyzję w sprawie przeprowadzania konsultacji podejmuje Burmistrz Miasta i Gminy Skawina w formie zarządzenia, określającego:

- przedmiot konsultacji,
- termin konsultacji,
- formy konsultacji,
- uczestników konsultacji,
- sposób publikacji informacji o przeprowadzeniu konsultacji,
- wzór formularza konsultacji;
- inne informacje, o ile wymaga tego forma konsultacji.

Informacja o przeprowadzeniu konsultacji publikowana jest w szczególności:

- na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie,
- w innych mediach, o ile wymaga tego forma konsultacji.

Uchwałą wymienia kilka form prowadzenia konsultacji (pisemnie lub ustnie):

- konferencje,
- spotkania z przedstawicielami sektora pozarządowego lub mieszkańców,
- za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie,
- za pośrednictwem powołanego zespołu opiniodawczo-konsultacyjnego, w skład którego wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- korespondencyjnie, w tym także za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Dopuszczalne są także inne formy, w tym zwłaszcza uwzględniające użycie nowoczesnych technik informatycznych.

Konsultacje mają charakter opiniodawczy, a ich wyniki nie są wiążące dla Burmistrza Miasta i Gminy Skawina. Uznawane są za ważne bez względu na liczbę podmiotów biorących w nich udział (jeżeli zostały przeprowadzone zgodnie z procedurą zapisaną w uchwale).

Załącznikiem do uchwały nr XLVI/491/10 Rady Miejskiej w Skawinie jest formularz konsultacyjny, na którym powinny być zgłaszane stanowiska organizacji. Procedura wymaga, aby uczestniczący w konsultacjach, wraz ze zgłaszanym stanowiskiem, przekazywali dodatkowe informacje dotyczące celów statutowych organizacji, a także danych takich jak adres,

telefon, e-mail lub inną formę kontaktu zwrotnego. Jest to element obligatoryjny – jeśli stanowisko nie zawiera informacji dodatkowych, nie jest rozpatrywane.

Podsumowaniem konsultacji jest zestawienie wszystkich zgłoszonych stanowisk, przygotowane przez właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną urzędu, uzupełnione o uzasadnioną propozycję ustosunkowania się do zgłoszonych stanowisk, które przedkładać jest do rozpatrzenia przez Burmistrza Miasta i Gminy Skawina. Ten podejmuje decyzję o ewentualnym uwzględnieniu bądź odrzuceniu zmian.

Informacja o wynikach konsultacji wraz z zestawieniem uwag i uzasadnieniem ich przyjęcia lub odrzucenia publikowana jest na stronie internetowej gminy. Publikacja winna nastąpić nie później niż w ciągu 30 dni od ich zakończenia, przy czym - w przypadku konsultacji rocznych lub wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi - termin ten wynosi 14 dni od momentu ich zakończenia.

Zmiana programu współpracy w trakcie jego obowiązywania możliwa jest przy zastosowaniu uproszczonego trybu konsultacji - poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń na okres minimum 7 dni od daty ich zamieszczenia. Zmiany przedstawiane są Burmistrzowi Miasta i Gminy Skawina, a następnie przekazywane pod obrady Rady Miejskiej w Skawinie.

Wnioski analizy porównawczej zasad i trybu prowadzenia konsultacji w gminach tworzących obszar funkcjonalny

- Na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny prowadzone są w szczególności konsultacje z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, a nie szerokie konsultacje społeczne, aktywizujące wszystkich mieszkańców. Zasady i tryb prowadzenia konsultacji z mieszkańcami unormowane zostały jedynie w przypadku gminy Liszki.
- Również jedynie w przypadku gminy Lidzki w uchwale przewidziano przeprowadzenie konsultacji nie tylko z inicjatywy własnej wójta, ale również na wniosek mieszkańców gminy (minimum 100 mieszkańców, którzy posiadają czynne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin).
- Konsultacje prowadzone na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny dotyczą w szczególności dokumentów, projektów i propozycji rozwiązań, w przypadku których funkcjonuje formalny

obowiązek prowadzenia takich konsultacji, np. programów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (obowiązek ustawowy).

- Zwyczajowo informacja o prowadzeniu konsultacji publikowana jest w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu.
- Formy prowadzenia konsultacji uwzględniają najczęściej pisemne zgłaszanie opinii i uwag oraz propozycji zmian, a także organizację spotkań konsultacyjnych, wraz z opracowaniem protokołu podsumowującego. Katalog możliwych form prowadzenia konsultacji jest szerszy w przypadku gmin: Liszki i Skawina, obejmując m.in. badania społeczne i konsultacje z powołanym zespołem opiniodawczo-doradczym.
- Wyniki konsultacji przedstawiane są do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy oraz na tablicy ogłoszeń urzędu. Jedynie w przypadku gminy Mogilany w uchwale nie odnotowano konieczności poinformowania mieszkańców o wynikach konsultacji (w uchwale zapisano, że wójt przedstawia je radzie gminy, nie wspominając o konieczności szerszej publikacji).
- W przypadku każdej z gmin obszaru funkcjonalnego, prowadzone konsultacje są ważne bez względu na liczbę uczestniczących w nich podmiotów. Ponadto, mają one charakter wyłącznie opiniodawczy i nie są wiążące dla władz samorządowych.
- Analiza zasad i trybu prowadzenia konsultacji w gminach tworzących obszar funkcjonalny wskazuje, że funkcjonujące procedury należałoby ujednoczyć, rozwinąć i upowszechnić. Katalog form prowadzenia konsultacji winien w szczególności odpowiadać na potrzeby i oczekiwania mieszkańców, wyrażone m.in. w ramach badań społecznych, będących elementem prac nad Zintegrowanym Programem Aktywizacji i Partycypacji Społecznej.

Badanie preferencji i potrzeb mieszkańców obszaru funkcjonalnego w zakresie partycypacji

Jednym z elementów prac nad Zintegrowanym Programem Aktywizacji i Partycypacji Społecznej na terenie obszaru funkcjonalnego było przeprowadzenie badania preferencji i potrzeb mieszkańców w zakresie partycypacji, w tym organizacji i prowadzenia konsultacji społecznych. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski, które wykorzystane zostały w ramach prac dotyczących opracowania procedury dialogu i konsultacji społecznych.

- W ramach przeprowadzonego badania ankietowego, mieszkańcy deklarowali rzadkie uczestnictwo w konsultacjach społecznych. Jednocześnie oceniali ten sposób współpracy z administracją jako korzystny, umożliwiający skuteczne wpływanie na sytuację w miejscu zamieszkania.
- Należy zaznaczyć, że na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny prowadzone są w szczególności konsultacje z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych, a nie szerokie konsultacje społeczne, aktywizujące wszystkich mieszkańców.
- Znacząca część mieszkańców nie posiada wiedzy z zakresu realizowanych form konsultacji społecznych. Zasady obecnie realizowanych konsultacji nie są im znane i w pełni dla nich zrozumiałe.
- Najczęściej stosowanymi i jednocześnie najbardziej skutecznymi zdaniem mieszkańców formami konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego są zebrania wiejskie, komitety osiedlowe oraz spotkania publiczne.
- Zdaniem mieszkańców skuteczną i pożądaną formą konsultacji są e-konsultacje, na razie jednak stosowane sporadycznie. Opinię tę potwierdza frekwencja mieszkańców w badaniu prowadzonym w ramach procesu opracowania Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego oraz Zintegrowanej Strategii Rozwoju Oferty Czasu Wolnego – dedykowaną ankietę,

która zamieszczona została na stronie każdej z gmin tworzących obszar funkcjonalny, otwarło i zaczęło wypełniać około 1400 osób.

- Publikacja na stronie internetowej gminy pozostaje najczęściej wykorzystywaną formą przekazywania informacji o prowadzonych konsultacjach. Wśród innych form ankietowani mieszkańcy wymieniali informacje na tablicy ogłoszeń, a także ogłoszenia parafialne.
- Rekomendowaną formą przekazywania i prowadzenia konsultacji jest platforma elektronicznych konsultacji społecznych, umożliwiająca mieszkańcom zapoznanie się z najważniejszymi projektami i przedsięwzięciami planowanymi przez władze samorządowe oraz przedstawienie własnych uwag i propozycji do tychże pomysłów.
- Obecnie konsultacjom społecznym poddawane są najczęściej projekty z zakresu planowania przestrzennego oraz strategicznego. Należy przy tym zaznaczyć, że konsultacje dotyczące takich dokumentów, jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, są dla władz samorządowych obligatoryjne (wymagane zapisami prawa). Konsultacje różnego rodzaju dokumentów strategicznych, np. strategii rozwoju gminy, podnoszą natomiast wartość opracowań w perspektywie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój. Tym samym, można stwierdzić, że władze samorządowe gmin tworzących obszar funkcjonalny realizują w szczególności procesy konsultacyjne, które warunkowane są czynnikami zewnętrznymi, w tym obowiązkami ustawowymi. Pożądanym jest zatem poszerzenie katalogu projektów i przedsięwzięć, poddawanych konsultacjom społecznym (również w przypadku, gdy nie funkcjonuje taki wymóg formalny).
- W ramach przeprowadzonego badania odnotowano relatywnie wysoki odsetek ankietowanych, którzy wskazali, że nie wiedzą jakie dokumenty są konsultowane, co świadczyć może o konieczności poprawy dystrybucji informacji w tym temacie.
- Błędy w zakresie organizacji i promocji procesu konsultacji oraz niski poziom aktywności mieszkańców skutkują brakiem świadomości społecznej, małym zaangażowaniem i wiedzą w zakresie przebiegu procesu konsultacyjnego. Wielu mieszkańców nie wie, w jakiej formie można obecnie zgłaszać uwagi do konsultowanych projektów i propozycji. Wśród osób, które orientują się w sposobie zgłaszania

uwag do konsultowanych spraw, najczęściej wskazywano na oficjalne pismo skierowane do urzędu. Wśród postulowanych form zgłaszania uwag dominowały różnego rodzaju formy elektroniczne – mieszkańcy rekomendowali prowadzenie konsultacji poprzez e-mail bądź stronę internetową gminy.

- Wobec zebranych odpowiedzi mieszkańców wydaje się, że w gminach tworzących obszar funkcjonalny istnieje problem komunikacyjny na linii samorząd – mieszkańcy. Zdecydowana większość ankietowanych nie wie czy udzielane są informacje zwrotne do zgłaszanych w procesie konsultacji uwag, a także czy materiały z procesu konsultacji, ich wyniki i ostatecznie podejmowane decyzje są upubliczniane.
- Zdaniem ankietowanych mieszkańców w największym stopniu proces konsultacji utrudniają: brak zainteresowania konsultacjami ze strony urzędników, brak wiary ze strony mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych we wdrożenie proponowanych przez nich zmian, brak łatwo dostępnej informacji o prowadzonych konsultacjach. Jednocześnie wskazywali oni również, że istotnym utrudnieniem jest brak społecznego zainteresowania konsultacjami.
- Partycypacyjne formy rządzenia są przez przedstawicieli władz lokalnych zbyt rzadko stosowane. Im bardziej propartycypacyjne działania władz lokalnych będą miały szeroki charakter, tym samym aktywność mieszkańców będzie rosła.
- Wyzwaniem dla gmin tworzących obszar funkcjonalny jest zbudowanie bardziej trwałych podstaw aktywności obywatelskiej oraz współpracy międzysektorowej. Wydaje się, że budowanie tych relacji warto rozpocząć od poprawy procesu wymiany informacji między mieszkańcami a samorządem, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych, oraz usprawnienia procesu konsultacji społecznych. Konsultacje winny obejmować wszystkie najistotniejsze z punktu widzenia społeczno-gospodarczego kwestie rozwojowe (a nie tylko te, wobec których funkcjonuje taki wymóg formalny), oraz angażować możliwie największą liczbę mieszkańców (a nie tylko przedstawicieli organizacji pozarządowych).
- Odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz istniejący, ale niedoskonały model prowadzenia konsultacji na terenie gmin tworzących obszar funkcjonalny jest procedura opisana szczegółowo w dalszej części niniejszego dokumentu.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych

WPROWADZENIE

Procedura dialogu i konsultacji społecznych została opracowana w ramach projektu „Razem Blisko Krakowa – zintegrowany rozwój podkrakowskiego obszaru funkcjonalnego”. Określa ona model prowadzenia konsultacji społecznych na obszarze funkcjonalnym, tworzoną przez partnerstwo gmin, związane we wspomnianym projekcie: Skawina, Czernichów, Liszki, Mogilany, Świątniki Górne. Procedura jest jednym z instrumentów (wdrożeń) partnerskiego zarządzania obszarem funkcjonalnym „Blisko Krakowa”, realizowanym przy wsparciu FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie.

Procedura dialogu i konsultacji społecznych powstała w oparciu o:

- wnioski z analizy ustaw i innych przepisów prawnych obligujących JST do prowadzenia konsultacji społecznych (lub rekomendujących takie rozwiązania),
- wyniki badania preferencji i potrzeb mieszkańców w zakresie partycypacji, w tym organizacji i prowadzenia konsultacji społecznych, które realizowane było w ramach prac nad Zintegrowanym Programem Aktywizacji i Partycypacji Społecznej na terenie obszaru funkcjonalnego,
- analizę dotychczasowych procesów/praktyk konsultacji społecznych w gminach tworzących obszar funkcjonalny, obecnie stosowanych procedur/praktyk konsultacji społecznych.

Prezentowany projekt procedury stanowi sugerowany (optymalny) wariant wdrożeniowy, który może zostać zaadaptowany i wykorzystany przez poszczególne Gminy-Partnerów. Decyzja w tej sprawie należy każdorazowo do władz samorządowych poszczególnych gmin, które zdecydują o implementacji i ostatecznym kształcie procedury na swoim terenie. Rekomendowaną formą wprowadzenia procedury w życie jest przyjęcie przez Radę Miejską / Gminy.

Preambuła

To mieszkańcy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową Gminy. To oni w systemie demokratycznym są suwerenem, sprawując rządy przez przedstawicieli, którym udzielili mandatu w wyborach.

Uczestniczenie w konsultacjach jest prawem każdego mieszkańca. Procedura dialogu i konsultacji społecznych umożliwia mieszkańcom realną partycypację w kreowaniu polityki rozwoju i zarządzaniu sprawami lokalnymi. Opiera się o zasadę partnerstwa, rozumianego jako sieciowanie, tworzenie i wzmocnianie szerokich partnerstw międzyorganizacyjnych i międzysektorowych.

Udział mieszkańców w procesie kształtowania polityki lokalnej i podejmowania decyzji rozwojowych przyczyni się do urzeczywistnienia dobra wspólnego postrzeganego w kategoriach jakości życia całej społeczności Gminy.

Postanowienia ogólne

§ 1

Ilekcroć w procedurze jest mowa o:

- 1) Radzie Gminy – rozumie się przez to Radę Gminy
- 2) Burmistrzowi / Wójtowi – rozumie się przez to Burmistrza / Wójta
- 3) Gminie – rozumie się przez to Gminę
- 4) Urzędzie – rozumie się przez to Urząd Miasta / Gminy
- 5) portalu internetowym - rozumie się przez Mapę aktywności organizacji pozarządowych, działających na terenie obszaru funkcjonalnego;
- 6) projekcie aktu prawa miejscowego – rozumie się przez to projekt aktu prawa miejscowego konsultowany na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 7) stronie internetowej Gminy - rozumie się przez to stronę internetową Gminy, znajdującą się pod adresem
- 8) mieszkańcach – należy przez to rozumieć mieszkańców Gminy
- 9) organizacjach - rozumie się przez to organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

- 10) Radzie Działalności Pożytku Publicznego - rozumie się przez to Skawińską Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Przedmiot procedury

§ 2

Niniejsza procedura ustala zasady i tryb przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami i organizacjami, realizowanych przez Gminę

Cel konsultacji społecznych

§ 3

1. Konsultacje społeczne przeprowadza się w celu:
 - 1) budowania społeczeństwa obywatelskiego, bazującego na partnerskim współdziałaniu administracji oraz sektora pozarządowego i innych inicjatyw obywatelskich;
 - 2) zapewnienia mieszkańcom uczestnictwa w procesie podejmowania rozstrzygnięć bezpośrednio wpływających na sposób lub jakość ich życia;
 - 3) aktywizacji środowisk lokalnych i wzmocnienia współpracy organów Gminy z mieszkańcami;
 - 4) pozyskania społecznego zrozumienia dla projektowanych przez Gminę rozwiązań, służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz poprawie warunków ich życia;
 - 5) poprawy jakości decyzji i legislacji;
 - 6) artykulacji i wymiany poglądów, zbierania opinii, uwag i propozycji w określonej sprawie dla wyboru optymalnych rozwiązań.
2. Konsultacje mogą polegać na:
 - 1) wyrażeniu opinii, złożeniu uwag i propozycji do sprawy będącej przedmiotem konsultacji;
 - 2) udzieleniu odpowiedzi na postawione pytanie lub pytania;
 - 3) wyborze jednego z zaproponowanych rozwiązań.

Przedmiot konsultacji społecznych

§ 4

1. Konsultacje z mieszkańcami Gminy przeprowadza się w przypadkach przewidzianych w przepisach powszechnie obowiązujących oraz w innych sprawach ważnych dla Gminy i jej społeczności.
2. Konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podlegają projekty aktów prawa miejscowego i aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji oraz roczny **i wieloletni program współpracy z tymi organizacjami.**
3. **Z Radą Działalności Pożytku Publicznego konsultuje się projekty aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Zasięg konsultacji społecznych

§ 5

1. Konsultacje, w zależności od ich przedmiotu mogą mieć zasięg:
 - 1) funkcjonalny - dotyczący przedsięwzięć istotnych dla wszystkich mieszkańców Gminy, w kontekście obszaru funkcjonalnego „Blisko Krakowa”, tworzonego przez pięć gmin powiatu krakowskiego: Czernichów, Liszki, Mogilany, Skawinę, Świątniki Górne,
 - 2) ogólnogminny – dotyczący przedsięwzięć istotnych dla wszystkich mieszkańców Gminy,
 - 3) sektorowy – dotyczący przedsięwzięć z określonej dziedziny działalności Gminy lub obejmujący określoną grupę społeczną mieszkańców Gminy,
 - 4) lokalny - dotyczący przedsięwzięć istotnych dla mieszkańców z określonego obszaru Gminy, jak np.: sołectwo, osiedle.
2. Konsultacje powinny być organizowane w sposób umożliwiający ich uczestnikom zapoznanie się z przedsięwzięciem będącym przedmiotem konsultacji i konsekwencjami jego realizacji oraz wzięcie udziału w procesie konsultacji.

Inicjatywa w zakresie podjęcia konsultacji społecznych**§ 6**

1. Inicjatywa w zakresie podjęcia konsultacji społecznych przysługuje:
 - 1) Burmistrzowi / Wójtowi;
 - 2) Radzie Gminy;
 - 3) Radzie Gminy na wniosek:
 - a) Rady Pożytku Publicznego, jeżeli istnieje na terenie Gminy,
 - b) grupy co najmniej 100 mieszkańców Gminy, posiadających czynne prawo wyborcze do Rady Miejskiej / Gminy,
 - c) co najmniej 5 organizacji pozarządowych działających społecznie oraz mających siedzibę na terenie Gminy, w sprawach ważnych dla społeczności lokalnej mieszczących się w dziedzinach dotyczących prowadzonej przez nie działalności statutowej.
2. Wniosek o przeprowadzenie konsultacji społecznych powinien zawierać propozycje:
 - 1) przedmiotu konsultacji;
 - 2) wnioskodawcę;
 - 3) sugerowaną formę przeprowadzenia konsultacji;
 - 4) zasięg konsultacji;
 - 5) proponowany termin przeprowadzenia konsultacji (propozycję czasu rozpoczęcia i zakończenia konsultacji);
 - 6) uzasadnienia celowości przeprowadzenia konsultacji;
 - 7) informacji o sposobie dostępu do dokumentacji dotyczącej przedmiotu konsultacji;
 - 8) podpisy uprawnionych osób.
3. W przypadku wniosku składanego przez grupę mieszkańców, do wniosku, o którym mowa w ust. 2, należy dołączyć czytelnie przygotowaną listę osób popierających inicjatywę, zawierającą:
 - 1) na każdej stronie nagłówek wraz z określonym zakresem konsultacji oraz stopkę zawierającą numer strony i oświadczenie osób popierających wniosek o ogłoszenie konsultacji stanowiące zgodę na przetwarzanie ich danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do złożenia wniosku, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych;

- 2) imiona i nazwiska;
 - 3) adresy zamieszkania;
 - 4) podpisy osób popierających wniosek.
4. W przypadku wniosku składanego przez grupę mieszkańców, reprezentują ich pierwsze trzy osoby podpisane na liście osób popierających inicjatywę.
 5. W przypadku wniosku składanego przez organizację do wniosku, o którym mowa w ust 2, należy dołączyć listę zawierającą:
 - 1) pełną nazwę organizacji;
 - 2) adres jej siedziby;
 - 3) imiona i nazwiska osób upoważnionych do reprezentowania organizacji zgodnie z KRS lub dokumentem równoważnym;
 - 4) podpis osoby/osób uprawnionej/uprawnionych do reprezentowania organizacji.
 6. W przypadku, gdy wniosek o przeprowadzenie konsultacji społecznych zawiera błędy formalne, wnioskodawca jest informowany pisemnie o konieczności ich poprawienia w terminie 14 dni od dnia otrzymania pisma.
 7. Jeżeli wnioskodawca w wyznaczonym terminie nie poprawi błędów, wniosek o przeprowadzenie konsultacji pozostawia się bez rozpoznania.
 8. Przy rozpatrywaniu wniosku o przeprowadzenie konsultacji społecznych brane jest pod uwagę w szczególności: przedmiot konsultacji, dobór form i koszty przeprowadzenia konsultacji.
 9. Rada Gminy rozpatruje wniosek o przeprowadzenie konsultacji społecznych w ciągu 30 dni od daty złożenia wniosku poprawnego pod względem formalnym. O sposobie rozpatrzenia wniosku informuje się wnioskodawcę pisemnie.
 10. Burmistrz / Wójt określa dobór metod, form konsultacji oraz szczegółowe ustalenie warunków formalnych dla przedmiotu konsultacji.
 11. Rada Gminy nie uwzględnia wniosku, jeżeli we wskazanym we wniosku przedmiocie odbyły się już ważne konsultacje społeczne, chyba że wystąpiły istotne okoliczności uzasadniające rozpatrzenie takiego wniosku.

Sposób przeprowadzenia konsultacji społecznych**§ 7**

1. Przeprowadzenie konsultacji społecznych na wniosek uprawnionych mieszkańców lub podmiotów, każdorazowo powierza się Burmistrzowi / Wójtowi.
2. Burmistrz / Wójt może:
 - 1) współpracować w zakresie przeprowadzenia konsultacji społecznych m.in. z organizacjami pozarządowymi;
 - 2) zlecić przeprowadzenie konsultacji społecznych podmiotowi zewnętrznemu zgodnie z przepisami prawa dotyczącymi zamówień publicznych.

Tryb przeprowadzenia konsultacji społecznych**§ 8**

1. Procedurę konsultacji społecznych wszczyna Burmistrz / Wójt w drodze zarządzenia.
2. Zarządzenie Burmistrza / Wójta o przeprowadzeniu konsultacji podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy, na stronie internetowej Gminy, na portalu internetowym, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Możliwe są również inne formy ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu konsultacji, o ile wymaga tego proces konsultacji społecznych.
3. W zarządzeniu, o którym mowa w ust.1, Burmistrz / Wójt określa:
 - 1) przedmiot konsultacji;
 - 2) zasięg konsultacji;
 - 3) czas rozpoczęcia i zakończenia konsultacji;
 - 4) formę konsultacji;
 - 5) komórkę organizacyjną bądź jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za przygotowanie i przeprowadzenie konsultacji;
 - 6) sposób udostępnienia dokumentacji dotyczącej przedmiotu konsultacji.
4. Konsultacje społeczne uważa się za ważne bez względu na ilość uczestniczących w nich mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych lub innych podmiotów.

Formy konsultacji społecznych

§ 9

1. Konsultacje społeczne przeprowadza się w przynajmniej jednej z następujących form:

1) **konsultacje pisemne** poprzez:

- a) zamieszczenie projektu aktu prawa miejscowego, projektu dokumentu (lub założeń do projektu dokumentu) na portalu internetowym,
- b) zamieszczenie projektu aktu prawa miejscowego, projektu dokumentu (lub założeń do projektu dokumentu) na stronie internetowej Gminy,
- c) przyjmowanie uwag na piśmie za pomocą m.in. poczty elektronicznej, formularza zgłoszenia uwagi, formularza ankietowego;

2) **spotkania publiczne** z mieszkańcami Gminy i przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy, które podlegają protokołowaniu - mogą to być zebrania wiejskie i osiedlowe, spotkania z określonymi podmiotami i organizacjami lub grupami społecznymi, konferencje, zebrania otwarte, wysłuchania publiczne;

3) **pisemne opiniowanie** poprzez przekazanie projektu dokumentu wybranym podmiotom (zinstytucjonalizowanym, dobrze znającym diskutowany problem) oraz przyjmowanie uwag na piśmie;

4) **e-konsultacje** – konsultacje prowadzone z wykorzystaniem Internetu i poczty elektronicznej;

5) **badanie ankietowe** przeprowadzone w siedzibie Gminy lub wskazanej jednostki organizacyjnej Gminy, na portalu internetowym i/lub stronie internetowej Gminy;

6) **grupy fokusowe** – rodzaj badania jakościowego, dyskusja moderowana, w której udział bierze do 10 osób dobranych według określonych kryteriów;

7) **dni otwarte, pokazy uliczne, prezentacje, itp.** – konsultacje w formie lub przy okazji różnego rodzaju wydarzeń, służące przede wszystkim wzbudzeniu zainteresowania konsultowanym problemem i przekazaniu informacji wszystkim zainteresowanym, a także zebraniu uwag i opinii; przy okazji tych imprez mogą odbywać się specjalistyczne panele, dyskusje, prezentacje;

- 8) **World Cafe** – konsultacje prowadzone w przestrzeni cechującej się „kawiarnianą atmosferą” (kilka stolików, dookoła nich ustawione krzesła, luźna atmosfera dyskusji); uczestnicy dzieleni są na kilkuosobowe grupki, które przy stolikach, w odpowiednich turach czasowych, dyskutują na zadany temat; każdy stół posiada swojego gospodarza, który się nie zmienia, a uczestnicy przenoszą się do różnych stolików, omawiających inny temat lub inny aspekt danego tematu;
 - 9) za pośrednictwem powołanego przez Burmistrza / Wójta **zespołu opiniodawczo-konsultacyjnego**;
 - 10) **utworzenie wspólnych zespołów** międzysektorowych do współtworzenia aktów normatywnych.
2. Burmistrz / Wójt dokonuje wyboru form konsultacji społecznych w zależności od potrzeb i zaistniałych okoliczności.
 3. Możliwe jest łączenie kilku form prowadzenia konsultacji społecznych.
 4. Do przeprowadzenia poszczególnych form można zatrudnić facylitatora lub moderatora.

Organizacja procesu konsultacji społecznych

§ 10

1. Za przeprowadzenie konsultacji odpowiada specjalnie powołany / wyznaczony przez Burmistrza / Wójta zespół pracowników Urzędu.
2. Zespół, o którym mowa w ust. 1., określa w szczególności: szczegółowy harmonogram konsultacji oraz zadania realizacyjne dla właściwego przeprowadzenia konsultacji.

Zawiadomienie o konsultacjach społecznych

§ 11

1. Zawiadomienie o konsultacjach społecznych umieszcza się z co najmniej 7-dniowym wyprzedzeniem, stosownie do zakresu konsultacji:
 - 1) na portalu internetowym oraz na stronie internetowej Gminy;
 - 2) na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy
2. Dodatkowo zawiadomienie o konsultacjach społecznych może być:
 - 1) rozesłane do organizacji za pośrednictwem listy mailingowej;
 - 2) opublikowane w prasie lokalnej.
3. Konsultacje społeczne trwają co najmniej 10 dni roboczych.

Wyniki konsultacji

§ 12

1. Z przeprowadzonych konsultacji sporządza się raport podsumowujący, zawierający co najmniej informacje o:
 - 1) celu konsultacji;
 - 2) podmiotach zaangażowanych w konsultacje;
 - 3) przebiegu konsultacji i wykorzystanych formach konsultacji;
 - 4) liczbie osób i/lub organizacji uczestniczących w konsultacjach społecznych;
 - 5) wynikach konsultacji społecznych wraz z uzasadnieniem uwzględnienia lub nieuwzględnienia poszczególnych uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji, jeżeli wymaga tego przedmiot konsultacji.
2. Raport, o którym mowa w ust. 1, podlega opublikowaniu na portalu internetowym oraz na stronie internetowej Gminy w terminie 30 dni od dnia zakończenia konsultacji społecznych.
3. Konsultacje są ważne, bez względu na liczbę osób i podmiotów biorących w nich udział, jeśli zostały przeprowadzone zgodnie z zasadami zawartymi w zarządzeniu.

§ 13

Wyniki konsultacji nie są wiążące dla władz samorządowych Gminy, lecz stanowią istotną opinię przy podejmowaniu rozstrzygnięć w sprawach dotyczących przedmiotu konsultacji.

Postanowienia końcowe

§ 14

1. Procedura i standardy konsultacji społecznych programów i polityk publicznych realizowanych przez Gminę podlegają okresowej ewaluacji, zarządzanej przez Burmistrza / Wójta.
2. Ewaluacja konsultacji społecznych ma na celu zbadanie efektywności procesu konsultacji w następujących aspektach:
 - 1) przyjęcia właściwych form konsultacji;
 - 2) skutecznego dotarcia do odbiorców;
 - 3) ilości i jakości pozyskiwanych opinii;
 - 4) ram czasowych konsultacji;
 - 5) efektywności konsultacji pod kątem wykorzystania zgłoszonych uwag.

Załącznik nr 1 – sprawozdanie z konsultacji społecznych dotyczących Procedury

Metodologia

Zgodnie z przyjętymi założeniami metodologicznymi, Procedura dialogu i konsultacji społecznych, jak również Zasady współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych na terenie obszaru funkcjonalnego „Blisko Krakowa” powstawały przy wykorzystaniu metody partycypacyjno-eksperckiej. Proces konsultacji obejmował w szczególności prace warsztatowe z udziałem Konwentu Strategicznego ds. opracowania Zintegrowanego Programu Aktywizacji i Partycypacji Społecznej, zrzeszającego przedstawicieli sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego, konsultacje wewnętrzne w ramach Zespołu Projektowego, składającego się z przedstawicieli Gmin-Partnerów Projektu „Razem Blisko Krakowa”, a także szerokie konsultacje społeczne. Polegały one na zamieszczeniu projektów dokumentów na portalu internetowym <http://www.razembliskokrakowa.pl/> i na stronach poszczególnych Gmin-Partnerów wraz z możliwością zgłaszania uwag i sugestii, co do treści dokumentów. Projekty dokumentów rozesłane zostały również do przedstawicieli Konwentu Strategicznego z prośbą o ich ostateczne przeglądnięcie oraz weryfikację - pod kątem potrzeb i oczekiwań względem współpracy międzysektorowej na terenie obszaru funkcjonalnego. Ponadto, zorganizowane zostało spotkanie informacyjno-konsultacyjne, którego przedmiotem stały się wspomniane dokumenty. Spotkanie odbyło się w czerwcu 2015 r w Karczmie Rohatyna (Cholerzyn 361, 32-060 Liszki). Program spotkania obejmował prezentację założeń dokumentów oraz dyskusję.

Przebieg konsultacji

W ramach szerokich konsultacji społecznych w formie pisemnej i e-mailowej wpłynęły 2 opinie (z gmin: Liszki i Świątniki Górne). Jedna z nich stanowiła pozytywny komentarz względem przedstawionych dokumentów bez wnoszenia uwag, a druga zawierała szereg rekomendacji – głównie dotyczących kwestii językowych i stylistycznych, z których wszystkie zostały uwzględnione w ramach ostatecznych dokumentów. Zgłoszone zostały również zapytania, co do zabezpieczenia w budżetach

gmin środków na wkłady własne dla organizacji (jaka może być maksymalna wielkość dofinansowania? czy środki te podlegają zwrotowi?) oraz źródeł finansowania Podkrakowskiego Centrum Wsparcia Aktywności Obywatelskiej (kto ma pokryć koszty realizacji / zlecenia tej usługi?). Udzielone zostały stosowne odpowiedzi. Według projektu procedury, dotacja może zostać udzielona organizacji (Oferentowi), która ze środków zewnętrznych realizuje zadanie publiczne gminy w wysokości do 80% wymaganego w ramach tego zadania wkładu własnego finansowego i nie podlega zwrotowi. Proponowana koncepcja Podkrakowskiego Centrum Wsparcia Aktywności Obywatelskiej na terenie obszaru funkcjonalnego „Blisko Krakowa” ma charakter systemu, a nie instytucji. Koncepcja ta zakłada świadczenie określonych usług wsparcia dla organizacji pozarządowych z terenu obszaru funkcjonalnego oraz współpracę z Ośrodkiem Wsparcia dla Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich Powiatu Krakowskiego. Ma to zmniejszyć koszty realizacji / zlecenia tej usługi. Pożądanym rozwiązaniem jest współpraca Gmin-Partnerów w zakresie wspólnego zorganizowania wsparcia dla organizacji pozarządowych, co przyniesie efekty w zakresie wymiernych oszczędności finansowych.

Dyskusja podczas spotkania informacyjno-konsultacyjnego, zorganizowanego w Karczmie Rohatyna, dotyczyła w szczególności następujących kwestii:

- formy konsultacji społecznych, zaproponowane w ramach Procedury dialogu i konsultacji społecznych na terenie obszaru funkcjonalnego,
- aktywizacja obywatelska i upowszechnianie procesu konsultacji społecznych,
- portal Mapa aktywności organizacji pozarządowych, działających na terenie obszaru funkcjonalnego,
- współpraca finansowa samorządu z organizacjami pozarządowymi, w tym udzielanie organizacjom pozarządowym pożyczek, gwarancji i poręczeń na realizację zadań publicznych, a także dofinansowanie wkładu własnego,
- współpraca pozafinansowa samorządu z organizacjami pozarządowymi, w tym wsparcie merytoryczne i lokalowe organizacji,
- zasady działania i zakres wsparcia w ramach Podkrakowskiego Centrum Wsparcia Aktywności Obywatelskiej na terenie obszaru funkcjonalnego,
- możliwości współpracy wieloletniej samorządu z organizacjami pozarządowymi,
- prace legislacyjne i nowelizacja prawa dotyczącego funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Najważniejsze wnioski z dyskusji:

- katalog form konsultacji społecznych, zaproponowany w ramach Procedury dialogu i konsultacji społecznych, obejmuje te formy prowadzenia konsultacji, które sprawdziły się podczas realizacji projektu „Razem Blisko Krakowa”; na szczególną uwagę, ze względu na zgłaszane przez mieszkańców potrzeby i oczekiwania, zasługują takie formy, jak: organizacja spotkań konsultacyjnych, e-konsultacje, badania ankietowe oraz tworzenie międzysektorowych zespołów roboczych;
- za najważniejsze kierunki działań, służących aktywizacji obywatelskiej i zwiększaniu partycypacji społecznej, uznano edukację obywatelską oraz sprawne i efektywne mechanizmy włączania mieszkańców w procesy zarządzania sprawami lokalnymi, w tym prowadzenie konsultacji społecznych, których wyniki mają faktyczne przełożenie na podejmowane decyzje i realizowane działania;
- mapa aktywności organizacji pozarządowych ma dotyczyć i być dedykowana lokalnym organizacjom pozarządowym (działającym na terenie obszaru funkcjonalnego), w przeciwieństwie do innych podobnych portali, kierowanych do szerokiej społeczności pozarządowej; portal ma pełnić w szczególności funkcję wspierającą, edukacyjną i integracyjno-promującą względem organizacji i samorządów gminnych;
- mając na uwadze wnioski z analizy diagnostycznej sektora pozarządowego na terenie obszaru funkcjonalnego (słabość finansowa organizacji, niewielka dywersyfikacja źródeł ich finansowania, problemy z zabezpieczeniem wkładu własnego do projektów), należy upowszechnić rozwiązania dotyczące udzielania organizacjom pozarządowym pożyczek, gwarancji i poręczeń na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, a także wdrożyć otwarte konkursy ofert na dofinansowanie wkładu własnego dla organizacji; pozytywnym przykładem w zakresie pierwszego działania jest gmina Świątniki Górne, która od kilku lat współpracuje z organizacjami w tym zakresie;
- samorzady poszczególnych gmin, tworzących obszar funkcjonalny, powinny zapewnić organizacjom - w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych - możliwość finansowania kosztów administracyjnych: osobowych (wynagrodzeń) oraz biurowych; maksymalna wysokość kosztów powinna być wyższa niż 7% całkowitej wartości zadania, określone w projekcie Zasad współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi na terenie

obszaru funkcjonalnego; argumentem przemawiającym za tym rozwiązaniem są stosunkowo niskie kwoty przydzielane w ramach konkursów – 7% z przykładowej kwoty 3000 zł dotacji nie pozwoli organizacji na pokrycie faktycznych kosztów administracyjnych związanych z realizacją zadania;

- konieczne jest zorganizowanie wsparcia dla sektora pozarządowego, mającego na celu zapewnienie rozwoju instytucjonalnego, profesjonalizacji i integracji sektorowej organizacji pozarządowych oraz innych inicjatyw obywatelskich; istotnym działaniem powinno być zorganizowanie wspólnego, międzygminnego systemu wsparcia (w postaci Podkrakowskiego Centrum Wsparcia Aktywności Obywatelskiej na terenie obszaru funkcjonalnego), który wykorzystywał będzie m.in. rozwiązania zaimplementowane w gminie Skawina; ważnym elementem wsparcia powinno być również zabezpieczenie zasobu lokalowego / przestrzeni do działania dla organizacji; organizacje potrzebują ponadto wsparcia w zakresie księgowości;
- gminy mogą przyjmować (nieobligatoryjnie) programy wieloletnie, jednak podobny dokument nie funkcjonuje na terenie żadnej z 5 gmin tworzących obszar funkcjonalny; podstawową zaletą opracowania i wdrożenia takiego dokumentu jest możliwość prowadzenia racjonalnej współpracy wieloletniej samorządu z organizacjami pozarządowymi, w tym zlecanie organizacjom do realizacji zadań publicznych w oparciu o umowy wieloletnie (np. na okres 3 lat);
- trwające obecnie prace legislacyjne i nowelizacja prawa dotyczącego funkcjonowania organizacji pozarządowych (Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach) powodować mogą nowe, interesujące rozwiązania w zakresie współpracy międzysektorowej; konieczne jest pilotowanie zmian, w celu wdrożenia nowych, pozytywnych narzędzi na terenie gmin obszaru funkcjonalnego.

Wyniki (efekty) konsultacji

W wyniku przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych, w szczególności w odniesieniu do wniosków z dyskusji podczas spotkania informacyjno-konsultacyjnego, zdecydowano o wprowadzeniu do przedstawionych dokumentów oraz rekomendacji następujących zmian:

- koszty administracyjne, uwzględnione w katalogu kosztów możliwych do finansowania w ramach regulaminów otwartych

konkursów ofert na terenie obszaru funkcjonalnego, stanowiły będą maksymalnie 10% całkowitej wartości zadania (zmiana z 7%);

- koncepcja działania Podkrakowskiego Centrum Wsparcia Aktywności Obywatelskiej poszerzona została o kwestie związane ze zwiększeniem wykorzystania zasobów lokalnych instytucji publicznych dla rozwijania aktywności obywatelskiej (zasoby fizyczne i ludzkie bibliotek, szkół, domów kultury, obiektów sportowych, itp.), a także ze stworzeniem bazy specjalistów z zakresu prowadzenia księgowości w organizacji pozarządowej;
- mapa aktywności organizacji pozarządowych uwzględniać będzie potrzeby i oczekiwania organizacji z terenu obszaru funkcjonalnego; będzie mieć postać portalu internetowego, stanowiącego płaszczyznę współpracy, wymiany informacji i promocji środowiska pozarządowego oraz samorządowego; jednocześnie stanowić będzie narzędzie, którego zasadniczym celem jest pełny opis społeczności lokalnej pod względem aktualnej i potencjalnej partycypacji społecznej mieszkańców we wszystkich ważnych procesach społecznych, kulturowych, politycznych i ekonomicznych wspólnot gminnych;
- gmina Świątniki Górne przedstawi pozostałym Gminom-Partnerom stosowane na jej terenie mechanizmy współpracy międzysektorowej w zakresie udzielania organizacjom pozarządowym pożyczek, gwarancji i poręczeń na realizację zadań w sferze pożytku publicznego; praktyka, która sprawdza się w gminie Świątniki Górne, powinna zostać zaimplementowana w pozostałych gminach, tworzących obszar funkcjonalny;
- rekomenduje się w dłuższej perspektywie opracowanie wieloletnich programów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi oraz wdrożenie rozwiązań dotyczących powierzania i wspierania realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym w oparciu o umowy wieloletnie (np. na trzy lata).